

**VEĆU INTERDISCIPLINARNIH STUDIJA
UNIVERZITETA UMETNOSTI U BEOGRADU**

Kosančićev venac 29 | 11000 Beograd

**IZVEŠTAJ KOMISIJE ZA OCENU I ODBRANU DOKTORSKOG
UMETNIČKOG PROJEKTA**

"TABULA RASA" – Pretraživanje arhiva sopstvenih emocija, sećanja i iskustva,
kandidata Mirjane Milosavljević

Na osnovu odluke Veća interdisciplinarnih studija od 14. 05. 2015. godine formirana je Komisija za ocenu i odbranu doktorskog umetničkog projekta *Tabula Rasa – Pretraživanje arhiva sopstvenih emocija, sećanja i iskustva*, kandidata Mirjane Milosavljević, studenta doktorskog studijskog programa Višemedijska umetnost Interdisciplinarnih studija Univerziteta umetnosti u Beogradu, u sastavu:

mr Branimir Karanović, red. prof. FPU – mentor;
mr Čedomir Vasić, red. prof. FLU u penziji;
mr Rastko Ćirić, red. prof. FPU;
dr um. Ivan Pravdić, vanr. prof. Akademije umetnosti UNS;
dr um. Milivoj Pavlović, vanr. prof. FLU.

Komisija je ocenila doktorski umetnički projekat kandidata Mirjane Milosavljević i donela sledeći izveštaj, koji predstavlja biografiju kandidata, procenjuje doktorantski projekat i ocenjuje njegov ukupan kvalitet i rezultate.

BIOGRAFIJA KANDIDATA

Kandidat Mirjana Milosavljević je rođena u Prištini, 02.04.1975. godine.

Diplomirala je 1997. godine na Fakultetu likovnih umetnosti u Prištini na likovnom odseku, smer grafički dizajn, u klasi red. prof. mr Fatimira Zaimia. Prosečna ocena u toku studija 9.24; ocena na diplomskom ispitu 10. Godine 1996. dobija nagradu Nastavno-umetničkog veća Fakulteta umetnosti u Prištini za najbolji rad i izuzetno zalaganje tokom studija. Magistrirala je 2004. godine na Fakultetu umetnosti u Prištini sa sedištem u Zvečanu, na likovnom odseku, smer grafički dizajn, kao prvi magistrant u oblasti reklamna grafika. Prosečna ocena na postdiplomskim studijama 10; magistarski rad *Umetnost medijske grafike* uspešno odbranjen.

Akadske 2011/12 godine upisuje doktorski studijski program Višemedijska umetnost Interdisciplinarnih studija Univerziteta umetnosti u Beogradu, i završava sve predviđene studijske obaveze sa prosečnom ocenom 9.3. Godine 2013. Senat Univerziteta umetnosti odobrava rad na pripremi i izradi dokorskog umetničkog projekta *Tabula Rasa – Pretraživanje arhiva sopstvenih emocija, sećanja i iskustva*, pod mentorstvom mr Branimira Karanovića, red. prof. FPU Univerziteta u Beogradu.

Pored umetničkog delovanja, već sedamnaest godina bavi se medijskim radom u Radiodifuznoj ustanovi *Radio Televizije Srbije – RTS*, na pozicijama: novinar, rukovodilac službe za grafički dizajn, dizajner videografike, grafički dizajner elektronskih efekata i majstor montaže. Do sada je realizovala više multimedijalnih projekata prezentovanih na RTS-u, kao autor brojnih animacija, kratkih filmova, reklamnih spotova, i dr. Radila je sa inostranim umetnicima na izradi kratkometražnih filmova, intervjuisala i pisala članke o inostranim umetnicima iz različitih domena umetnosti, kreirala programe likovnih radionica, bavila se post-produkcijom fotografija i radila na mnogim umetničkim projektima. Samostalno je izlagala tri puta, a grupno na dvadeset likovnih manifestacija u domaćim i stranim galerijama. Od 2006. godine redovni je član *ULUPUDS-a*, i član mnogih drugih kolektivnih inostranih udruženja.

ANALIZA DOKTORSKOG UMETNIČKOG PROJEKTA

Kandidat za zvanje doktora umetnosti, Mirjana Milosavljević realizovala je svoj doktorski umetnički projekat *Tabula Rasa – Pretraživanje arhiva sopstvenih emocija, sećanja i*

iskustva na izložbi održanoj 23. juna 2015. godine u galerijskom prostoru "Magacin", ul. Kraljevića Marka 4 u Beogradu. Precizna postavka intermedijske instalacije doprinela je estetskoj vrednosti dela, kako kroz pojedinačne segmente tako i u njihovoj celokupnoj prostornoj jedinstvenosti. Teoretski rad je u potpunosti napisan u skladu sa formalnim i važećim zahtevima Univerziteta umetnosti, i zajedno sa ostvarenim umetničkim radom, on čini kompletnu strukturu sa svim sadržajem potrebnim za konačnu evaluaciju i odbranu doktorskog umetničkog projekta.

Realizovanju doktorskog projekta prethodilo je umetničko i naučno istraživanje. Umetničko istraživanje se odnosi na pripremu i realizaciju intermedijske instalacije u prostoru, gde su korišćeni različiti mediji: vizuelni (fotografija), digitalni (video rad, audio zapis) i scenski (reflektujući pano). U tim okvirima ispitivali su se odnosi između različitih medija, stvaranjem poligona za oponašanje i iluzionističko prikazivanje ljudi jednog trenutka, kao pomoć za memorisanje datog trenutka, ali i iluzije sećanja prošlih iskustava.

Projekat *Tabula Rasa* je platforma na kojoj se stapaju realno i imaginarno, slika i refleksija, u kojoj refleksija čoveka predstavlja informativan lični prikaz jedne ličnosti, istovetan osnovnom svojstvu koji taj prikaz ima u tradicionalnim disciplinama likovnih umetnosti. Putem fotografije, kao medija, kandidat istražuje nove mogućnosti sagledavanja refleksije, koja svojim efektom različitih perceptivnih i emotivnih činilaca aktivira spektatora na identifikaciju i autorefleksiju. Nakon oslanjanja na teorijske reference i analizu uređenog serijala fotografija, sačinjen je koncept instalacije koja u sebi sadrži centralni elemenat izložbe – fotografije, postavljenih u galerijskom prostoru u nizu, i jedna naspram druge. Detalji na fotografijama su eliminisani i svode se na minimalističku pozadinu, a do izražaja dolazi psihološki značaj podloge kao prvobitne praznine, dok obrisi i refleksije ljudi dobijaju potpunije značenje nasuprot minimalom pokretu i gestikulaciji. Prilikom izrade ovih fotografija kandidat ne polazi od neposrednog opažanja čoveka, nego na manje-više slučajno odabranim kompozicijama, gde se iznova konstruiše ličnost portretisanog. Struktura slike se tehnički i semantički usložnjava da se u nekom trenutku posmatrač nalazi pred delom koje mu se istovremeno obraća različitim i iskidanim frazama. Izolovani isecci kontinuiteta te radnje prenose se u seriju fotografija, a serija se dalje organizuje prema nekom novom redu kojim se oblikuju autonomni prostorno-vremenski okviri i novi sistem značenja.

Pano sa reflektujućim materijalom zauzima centralno mesto u galeriji. Pozicija posetilaca galerije je ostvarena njihovim stajanjem, kretanjem, gestikuliranjem ispred reflektujućeg panoa

gde su istraživali sopstvenu refleksiju. Na taj način posetioci su i sami postali deo projekta i učesnici intermedijske instalacije. Svojim neposrednim delovanjem, improvizovanim i spontanim gestovima, aktivnostima i radnjama koje zapremaju prostor ispred reflektujućeg panoa, doprineli su realizaciji projekta ličnim iskustvom i percepcijom.

U zasebnoj prostoriji galerije projektovan je video materijal u formi kratkog desetominutnog filma. Svrha uključivanja video rada nije da se dodatno istaknu već izložene fotografije, niti da se utiče na njihovo tumačenje, već da se ukaže na jedan novi vid sagledavanja stvarnosti koji se graniči sa dokumentarnim i eksperimentalnim. Projektovanjem video dokumenta doprinelo se obogaćivanju sveopšteg vizuelnog događaja, kao asocijacija na jedno već doživljeno, zabeleženo iskustvo. Neposredna dostupnost video slika i simultana mogućnost poistovećivanja sa njima, posebna je odlika ove video projekcije. Naizmeničnim preklapanjem fotografija, animiranim objektima, video materijalima i kombinacijom starih filmskih snimaka kandidat postiže efekat koji svojim emotivnom učinkom i kompozicijom dostiže taj osećaj teskobe, protesta, želje, nade, a samim tim i sublimira sve priče u jednu.

EKSPLANACIJA REZULTATA

U svom naučnom i umetničkom istraživanju, kandidat je koristio postupke otkrivanja, objašnjavanja i interpretiranja metoda koje se tiču formiranja strukture dela, njegovog izvođenja i recepcije. Kandidat se usredsređuje na problem percepcije jer ga smatra bitnim za umetničku praksu i ispitivanje prezentacije čoveka kao posebnog semiotičkog instrumenta. Taj problem razmatran je kroz tradicionalne i savremene umetničke prakse poput slikarstva i fotografije. Kandidat daje pregled obeležja relevantnih praksi, na čiju će se suštinu osloniti. U eksplanaciji se, pored pregleda vizuelnih umetnosti, razmatraju i dominantne teorije tih umetnosti, među kojima su strukturalizam (strukturalistička gledišta i analiza fotografije), postmodernizam (transformacija vizuelnog dela fotografije u značenju), konceptualna umetnost (fotografija kao posrednik, medij tehničke reproduktivnosti) mediji masovnih komunikacija (razumevanje medija u njihovoj sveukupnosti) i intermedij (sinteza raznorodnih umetničkih disciplina). Reference na radove i teorije drugih umetnika i teoretičara su brojne i iscrpne, što ukazuje na temeljan rad pri istraživanju.

Ukazujući na razlike u prezentaciji ljudi u vizuelnim umetnostima, kandidat ističe da je rad na fotografijama prevashodno bio zasnovan na definisanju odnosa slikarstva kao veoma autentičnog umetničkog medija i fotografije kao autonomnog vizuelnog medija, kao i na osnovama vrlo složenog i bogatog intermedijalnog odnosa koji su se tokom svoje istorije preplitali i dopunjavali na različite načine. Koristeći se tumačenjem pojma *Tabula Rasa* (neispisana ploča) kao i mogućnostima fotografije kao medija, odnosno efektima fotografije na čoveka dok je perceptivno spoznaje i doživljava, područje istraživanja ovog projekta kandidat vezuje za fotografsku neutralnost i emotivni učinak koji se njome postiže. Na taj način, fotografije stvaraju kontinuum prostora, u kojem mutna i neprozirna refleksija prenosi iluziju dubine i nedefinisane konture, pa time kandidat postiže da fotografija zadire u konceptualne strane slikarstva. Time projekat prestaje da bude bavljeno isključivo ličnim doživljajem i uključujući širok spektar referenci, postaje jasna i širom spektatorijumu čitljiva celina, sa konkretnim određenjem u polju savremene vizuelne umetnosti i otvorenosti za različite interpretacije.

Dugogodišnjim proučavanjem i istraživanjem iskustava korišćenja i manifestacija refleksije, kandidat je došao na ideju da se putem višemedijskog dela može izraziti i izazvati kako duhovna i psihološka, tako i socijalna transformacija kod publike. Stoga je fotografija iskorišćena kao osnovni narativ i vizuelni jezik projekta kao skup informacija, odnosno značenja. Fotografijom kandidat postiže paralelnu scenu koja funkcioniše u značenjskom kontekstu, gde je spektatorijumu predložen veliki broj informacija smeštenih u jedan ambijentalni prostor, gde se prostor ne koristi kao pasivni omotač, već se tretira kao sastavni i suštinski deo umetničkog rada.

Projektom *Tabula Rasa* postižu se određeni ciljevi. Jedan od najznačajnijih predstavlja stvaranje jedne autentične intermedijske celine, čija vizuelna i zvučna svojstva navode spektatorijum na samoispitivanje kroz svesno, nesvesno i njihove identitetske odrednice. Gledajući odraz na takvoj površini prodire se u imaginarni prostor, u kome se mogu videti isečci slika života gde je taj odraz promenljive prirode, kao i prostor i vreme koji se na njoj reflektuju. Slojevitost projekta ima ključnu ulogu, kako u materijalnom tako i u semiološkom značenju. Ta višeslojnost, nivoi značenja i beskonačnost povezivanja odnosa slojeva, pruža percipijentu mogućnost da kroz svoj sklop ličnosti, subjektivistički, sam svede zaključke u kontekst lične percepcije. Čitljivost projekta, vrlo širokog spektra tumačenja, uvodi percipijenta u kontekste između predstavljenog (opažajnog) i značenjskog (pojmovnog).

ZAKLJUČAK KOMISIJE

Komisija za procenu ocene i odbrane doktorskog umetničkog projekta *Tabula Rasa – Pretraživanje arhiva sopstvenih emocija, sećanja i iskustva* Mirjane Milosavljević, na osnovu iscrpno izloženom metodologijom i kvalitetnom umetničkom realizacijom, zajedno sa važnim i relevantnim osvrtima u teorijskom radu, smatra da je projekat odgovarajuće izveden i da u najboljoj meri ispunjava zahteve postavljene za doktorski rad.

Projekat *Tabula Rasa* je originalan doprinos našoj likovnoj praksi a po svojoj relevantnosti za umetničku i društvenu sredinu ovaj projekat ima predispozicija za dalja kvalitetna i aktuelna multimedijaska predstavljanja. Kao što je i eksplanacija pružila temeljita obrazloženja umetničkih odluka koje su proizvele umetnički projekat u sferi Višemedijske umetnosti, a koji donosi nova saznanja iz oblasti akademskog i umetničkog istraživanja, Komisija predlaže Veću interdisciplinarnih studija i Senatu Univerziteta umetnosti u Beogradu da odobre odbranu imenovanog umetničkog doktorskog rada.

Beograd, 2015

KOMISIJA

mr Branimir Karanović, red. prof. FPU – mentor

mr Čedomir Vasić, red. prof. FLU u penziji

mr Rastko Ćirić, red. prof. FPU

dr um. Ivan Pravdić, vanr. prof. Akademije umetnosti UNS

dr um. Milivoj Pavlović, vanr. prof. FLU